

Universitäts- und Landesbibliothek Bonn

Speculu[m] officii misse expositorium

Johannes <de Lambsheim>

Heidelberg, 1495.06.29

Tercia pars misse dicitur Oblatio

urn:nbn:de:hbz:5:1-35182

et glorie. ut significet se non erubescere cui
angelus et christus. Quia quod christum confitemur.
Pectus. quia christum credimus. Stamus ut
mens in celum dirigatur: et quasi euangelium
secuturi. Signat librum quasi dicat hic
est liber crucifixi quem predico. Oscula-
tur euangelium tamquam pectus domini. Signat
os et pectus. quia de ipso spiritus nostra debet esse
locutio et cogitatio. Diaconus dalmaticam
induit quam castitatem significat. Ample ipsius
manice: largitatem designat. Stola in sin-
istram porrat versus dextram. quia scilicet de-
mum a sinistra pietatis misericordia dextram cele-
stis glorie. Lecto euangelio offert illud
osculandum per hyterum. ut ostendat omnia bona
ad deum esse referenda. Presbyter illud oscu-
latur cum diacono ut dicat illud. Consen-
tio legi dei secundum interiore hominem. Et in hoc
est finis euangelii sancti lectio. quam nobis
est salus et preceptio.

De simbolo fidei.

Post euangelium sequitur credo. id est fides
salutaris communis. Et ideo clamat tam in-
structus populus quod corde credit. sed presbyter
illud incipit. ut ostendat quod fides est do-
num dei: a quo cuncta bona procedunt. Vel quia
christo fides reuelatur: et ab ipso ad populum di-
rigitur. Chorus statim concinit ut ostendat
quod iam omnes fide operantur quam per dilectionem re-
ceperunt. Dicit aliter ut ab omnibus discatur.
Dicit autem symbolum a fine. id est simul. et bole-
nia quasi plurimorum sententia.

Tercia pars misse di- citur Oblatio.

Estque dictum est de his que pertinent
ad populi illuminationem. nunc con-
sequenter videndum est de tertia par-
te que dicitur oblatio. Et habet sub se quinque
partes. Nam primo promittitur populi offerentis
exultatio in offertorio. Secundo sequitur
sacerdotis preparatio. Tercio ponitur orationis
interpellatio in secreta et orationibus.
Quarto subiungitur laudis excitatio. in pre-
fatione. Quinto additur hymni divini de-

cantatio. cum dicit. Sanctus sanctus sanctus
et. Ordo est pueniens ut post predicationem
fides sequatur in corde. laus in ore. fructus in ope.
Nam predicationis est in euangelio. fides in sym-
bolo. laus et honorificatio in offertorio.
fructus in sacrificio. Ergo merito dicen-
dum est de ipso offertorio.

De offertorio.

Quia autem nulla oblatio accepta sit
deo: nisi deus sit cum offerente per gratiam. ergo
sacerdos promittit offertorio dicens. Do-
minus sit vobiscum super. ad offerendum ob-
lationem. Salutaui primo ante collectam
populum ad consolandum. quo aduocatus est
dominus. operans ut dominus sit cum eo ad eius desig-
nati expletionem. Secundo ante euangelium
ut dominus sit cum eo ad instructionis perfectionem.
Tunc cum salutat ut cum eo sit deus ad of-
ferendum receptionem. quasi dicat. Dominus vo-
biscum sit. ut in sacrificium deo offeramini.
ut circa saporem oblationis afficiamini ut ob-
latio sacrificium incorporamini.

Cui respondet a populo. Et cum spiritu tuo. quasi
tinus hoc sacrificium in spiritu offerat. De-
inde sequitur offertorium. cui promittitur verbum
ad orationem exhortatorium dicens. Oremus
sed non statim subiungit orationem. ad innu-
endum quod pura oratio exigit ad hoc ut mune-
ra et dona nostra deo offerantur placabiliter.
Dicit oremus. quatenus fide in simbolo
firmiter teneamus. et ope impleamus. Et
ut ad divina mysteria deuote accedamus.
Secundo cogitatione meditatione et informatione
quam habuimus in euangelio. vocali professione
quam fecimus in simbolo. Reali exhibitione
quam prendimus in offertorio. Offertorium
fecit exultationem et leticiam offerentium. Et ideo
solenter cantatur ad significandum quod ea que
deo sunt offerenda: offerri debent cum meritis le-
ticia. quia hilariter deo offeruntur. Sunt
autem deo tria offerenda. Primo ipsa persone.
Secundo necessaria sacrificia. id est vinum et panis.
Tercio sacerdoti manualis oblatio
offerretur se fidei et orationi sacerdotis
consentire.

De sacerdotis triplici preparatione.

Sacerdos tribus se pparat ad offerendum et psecrandū. Thurificatōe. lorōe et orōe. Primo altaris thurificatōe. i. de uorōis odore. munditie nitore. et cordis ardore. Secōdo se pparat digitorū lotionē. ad excitandū se pēcipue ad intē. nā deuotionē et puritatē. Et qz pus lor⁹ est a maioribz. ita etiā a minoribz et uentalibz purgari optat dicēs illud. Ampli⁹ laua me etc. Tercio pparat se orōnis suffragio. et hoc dupl. Primo p seipm orando. Secundo suffragiū ab alijs postulādo. Quo ad primū tres dicit orōnes sū p̄suetudine nrm ecclesie romane. Prima ibi. In spū hūilitatis. In hac orōe tria petunt q debent esse in celebratē. scz. humiliatio cordis cum dicit. In spū hūilitatis. Cōtritiō mētis. ibi. et in alio cōtrito. recta intentio offerētis etc. Secda orō est illa. Ueni inuisibilis p̄r. in q postulat sacerdotū munerū psecratio. Tercia est illa. Suscipe sancta trinitas. in ipa postulat oblatōis pfect⁹. ad honorē dei. in laudē sanctorū. et ad nostrā salutē. Deponit autē calicē. et inter s et calicē hostiā. designat q xps fuit mediator dei et hoim. Auri sūgnificat deitatē in calice. argentū hūanitatē. patena caritatē latitudinē. hostiā rotunda xpm fcat. qui principio caret et fine Alexander instruit uinū cū aq in calicē ponit qd fcat. Primo in xpo deitatē esse cōiunctā hūanitati. Secdo fcat populū xpo adunatū. qz uinū designat xpm. aq credm fecisse. Deinde postulat suffragiū ecclē. et ad p̄lm se p̄uantes dicit. Ora te p me frēs et sorores. qz et ipse cōiūctus est infirmitate. et ideo ut hem o dei indiget adiutorio. Appellatō frātis et soror. innuit ecclesie unitatē. charitatē coligationē. et pacis vnionē. Huc petitio nrm dicit aliq. Suscipiat dñs sacrificiū

de manibus tuis. ad laudē et gloriā nominis sui. ad utilitatē nrām et totius ecclesie sancte.

De secreta.

Sic ergo munitus sacerdos p̄ficit secreta orationē in qua petit ut popul⁹ offerēs in suis donis et cū suis donis deo incorporand⁹ offerat. Nec orō dicit secreta qz secrete dicit. Et in ipa sanctissima postulāt et offerunt q a cōpopulo celari debet ut amplius uenerent. Per hoc ut alte secreta cōcludit. assensum populi qrit. qz ipse sacerdos est qsi legat⁹ populi. ideo eius uoc⁹ p̄sentēs dicit amen. i. fiat. Per xpm in q exaudimur a p̄r. sicut petisti. ut dñs uelit eū exaudire. q̄tenus petitiones q̄s secrete fudit effectū psequatur. Et sic finis principiū orōis principū est prefationis.

De prefatione.

Audies autē sacerdos hanc populū cōfessionē. pcedit ad pfationē. q plocutio interpretat. Quia sacerdos populū ad altiora patū sentēs. p̄oquit eis p̄blice de sacramēti altitudine et reuerētia. Prefatio dicitur populū et sacerdotis adfctm p̄paratio. Dicit etia plocutio totius canonis. Prefatio alte canit qz illud sacramētū altissimū req̄rit mētis eleuationē. Et in signū q celestia appetit gaudia eleuat man⁹. Sequit. Dñs uobiscū. sup. mas n̄ redignet. et uos deducere ad illud cōmuniū dignissimū in q xps fons pietatis sumit. An p̄fctōe ad tria exhortamur. Primo ad mētis eleuationē. ibi. sursum corda. sup. leua tē celestibz. Sursum in quā. intellectu ueritatis. affectu charitatis. uirtute p̄uersatōis rectitudine intentionis. Rider p̄ls. Habem⁹. i. habere debemus. Secdo hortamur ad gratiarū actionē cū dicit. Grās agamus dño deo nro. dicit deo. qz nos creauit. dño. qz redemit. nro. qz nos saluauit. Tercio si diu n

git et hinc ratio dicitur. Vere dignū
 et iustū est. Dicitur vere. quia est veritas.
 Dignū. quia bonū. Iustū. quia beneficū est.
 Equū. quia misericors est. salutare. quia sa-
 lus est. Vnde vere dignū est. rōne eius
 excellētie. Iustū rōne beneficētie. equū
 rōne pmissi. salutare rōne sui bñplaciti.
 Hic nota q̄ dicitur lre v. et d. cōgere i me-
 dīo cū cruce ponunt p̄ vere dignū. Ista p̄
 dicitōe. Per v̄ q̄ super est apta inferius
 clausa signat xpi hūanitas q̄ in m̄fēytrgi
 nē p̄ncipiū habuit sed sine carebit. D q̄
 circulariter est clausa fecit ip̄i deitātē q̄
 sine nō habet nec p̄ncipiū Tract⁹ in me-
 dīo cruce efficit et eas federat. q̄ p̄ passio-
 nē xpi pacificant hoīes deo. Vñ versus.
 U genus humanū d̄ signat deitatem.
 Trans crucē in medio federat ista duo.
 Subdit gratiarū actionē. cū dicit. Nos
 tibi sp̄ et vbiq̄ gr̄as agere dñe sa. pa. o.
 eter. de⁹. Per xpm dō. nō. i. mediātore re-
 demptore et aduocatū per quē sup. xpm
 tremū p̄tates tremore reuerētie. Celi ce-
 lorūq̄ virtutes. i. aliorū angelorū chorū
 hic nō expressi. Ac beata seraphim. locū
 exultatōe i. cōcordi iubilatōe. cōcelebrāt.
 Id ē vnanimiter magnificāt solēniter et io-
 cunde. Cū quibz. s. angelis. et n̄ras vo-
 ces hūiles. admittit iubeas. o de⁹ in lau-
 der tua dēcamur. supplicī p̄fessione. i. de
 uota laudatōne. dicentes. hymnum. scz
 Sanctus:

De Sanctus

Ecclesia cū se sperans saluari. et vna cū
 angelis deū eternalit̄ r̄ laudare. p̄format
 se sp̄s in p̄conto laudatōis. dices. San-
 ctus sanc. s. qd̄ est cōs angelorū hoīmz
 a iorāde trinitatis adoratio. Sanct⁹ d̄
 hymn⁹ angelorū et hoīm. Nā p̄mo po-
 nunt verba angelorū ad laudē diuinitatē
 p̄tinetia ibi. sanct⁹ rē. Secdo v̄ba hoīm
 ad laudē hūanitatē. cū dicit. Bñdictus.
 Ec e q̄ p̄grue iste hymnus ex duabz
 vocibz collectus p̄mitat sacrificio. in quo

An B̄ego. p̄ma summis: terena celest/
 bus cōiungunt. Hunc hymnū beatus
 Sicutus cōposuit ex tribz. Et laude cū
 dicit. sanctus. Ex orōne. ibi. osanna. Et
 gratiarū actōe. ibi. benedict⁹. In h̄ hym-
 no quinq̄ exp̄m̄t. P̄mo trinitatē p̄so-
 nālē. cū ter dicit sanct⁹. Secdo vnitatē es-
 sentialē. cū add. t. dñs deus. Tercio in-
 effabilē dei potestātē. cū subiūgit. saba-
 oth. i. princeps exercitū. scz angelorū et
 hoīmū. Quarto bonitatē diuinālē. ibi.
 Pleni sunt celi et terra. sup. angeli et ho-
 mīnes. gloria tua. Quinto petim⁹ felicit̄
 ratem finalē. ibi. Osanna in excelsis. i. in
 altissimis in celo. Osanna hebraice d̄ la-
 tine. salua dñe obsecro pplm tuū. Dupli-
 catū p̄pter duplicē skolā gloriē. corpis
 et aīe. Vel q̄ petim⁹ saluari in aīa et in
 corpe. cū dicit. Benedict⁹ signū crucis
 facit. q̄ ille q̄ venit p̄ crucifixionē. nos re-
 demit. saluauit. et p̄ crucē triumphauit.
 Hymnū dices sūgit manus vt v̄bis
 attentio mētis copulet. Campana puls-
 satur vt fideles ad p̄parationē excitentur
 Lumē accendit vt in eis deuotio auge-
 scat. Altare osculat et crucē in libro. in si-
 gnum q̄ ex corde ad xpi salutē. et ad bono-
 rem christi crucifixi vult sacrificare. Et
 ideo ante canonē imago crucifixi depin-
 gitur. vt nō modo intellectus tñ sed et
 am figure aspect⁹ memoriā excitaret do-
 minice passionis. Osculat crucē. q̄ p̄
 xpi crucē recōciliatū sum⁹ deo patri.

quarta pars misse dicitur
 Cōsecratio que continet in
 se totū canonē. qui diuidi-
 tur in tres partes.

Ost acclamatū preconium se-
 quitur sec. etum silentium in
 quo Canon misse deuote di-
 citur et sacrum mysteriū pera-
 gitur. in quo christus sumitur. In hac